

Oponentský posudek dizertační práce

Název práce: Vyhledávání biologicky aktivních rostlinných sekundárních metabolitů: testy antioxidační a antiagregační aktivity.

Autor práce: PharmDr.Zuzana Řeháková

Pracoviště: Univerzita Karlova v Praze, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Katedra farmakologické botaniky a ekologie

Obor: Toxikologie přírodních látek

Školitel: Prof.RNDr.Luděk Jahodář,CSc.

Předložená dizertační práce PharmDr. Zuzany Řehákové je publikována na 90 stranách textu, který má konvenční členění pro tento typ kvalifikační práce (úvod, teoretická část, cíl práce, experimentální část, experimentální část - výsledky, diskuse, závěr, souhrn, summary, seznam použité literatury, seznam autorských a spoluautorských prací, konference - postery, přednášky, studijní pobyty).

Vlastní text doplňuje 15 obrázků, 10 tabulek a 14 grafů. Seznam použitého písemnictví uvádí 88 původních prací vesměs z recentního období. Dále uvádí 7 prací, na kterých se doktorantka aktivně podílela (prezentovány jsou v časopisech s impakt faktorem) a 10 přednáškových/posterových sdělení.

Volba tématu a jeho zpracování je nepochybně v souladu s aktuálním trendem snahy o poznání a použití látek přírodního původu s vhodnými biologickými účinky, které by mohly přispět při prevenci či terapii nemocí ať již jako součást potravního řetězce nebo jako definovaného farmaka. V tomto ohledu organicky zapadá do dlouhodobého výzkumného programu, který je na Katedře farmaceutické botaniky a ekologie realizován.

Velmi přehledně zpracovaná teoretická část se věnuje endogenním a exogenním antioxidantům s užším zaměřením na fenolické látky rostlinného původu. Následují popisy metod stanovení antioxidační aktivity přírodních látek in vitro, z nichž některé autorka použila k vlastní studii vytypovaných látek.

Testováno bylo celkem 29 látek z nichž část sloužila jako standardy se známou aktivitou. 16 syntetických kumarinů bylo získáno z Univerzity La Sapienza v Římě.

Antioxidační aktivita byla stanovena pomocí radikál zhášecí aktivity originálně modifikovaným DPPH testem využívajícím programovatelnou SIA a dále metodou FRAP.

Antiagregační aktivita studovaných látek byla studována na lidských trombocytech v obohacené plazmě metodou optické agregometrie.

Stručné a přehledné výsledky jsou i graficky vhodně prezentovány a přinášejí zajímavé původní poznatky.

Připomínky a dotazy k předložené dizertaci:

Oponenta zaujala především stať o testování antiagregační aktivity studovaných látek. Na podkladě současných znalostí lze jednoznačně konstatovat, že protidestičková léčba snižuje výskyt závažných cévních příhod např. u diabetes mellitus, iktu a pod. nové perspektivní látky by se tak mohly uplatnit při dlouhodobém podávání v sekundární prevenci a u rizikových pacientů.

Z tohoto pohledu je vznesen dotaz na disertantku, zda lze sledovat podrobněji mechanismy působení perspektivních účinných sekundárních metabolitů na typech receptorů trombocytů (receptor ADP a jeho subtypy P2Y1 a P2Y12, receptory GP II b./III. a, fosfolipidový receptor etc.) s ohledem na jejich selektivní použití.

Další dotaz je směřován do metodické části. Uvažovali jste o použití různých extrakčních činidel při získání nejvýhodnějšího poměru výtěžku extraktu studované látky (EC50)? Např. u extraktu z latexu *Croton lechleri* (Müll. Agr.) byl získán o řád se lišící výtěžek při použití N-butanolu oproti chloroformu, vodnému extraktu či N-hexanu. (De Marino, S. et al., *Molecules*, 2008, 13:1219-1229).

Drobnější připomínky k textu se týkají použití úplné botanické systematické nomenklatury. V tomto typu práce by se mělo za názvem rostliny uvádět jméno autora zařazení – viz. *Croton lechleri* (Müll. Agr.), *Helianthus annuus* (L.).

V tabulce 8 (str.59) se objevuje nově zavedený index COLn, chybně flavonoidní fraxce atd.

Závěr:

Lze vyzvednout, že autorka disertace dodržela vyváženost kapitol celého sdělení bez formálních či věcných pochybení. Předložila tak k obhajobě hodnotné vědecké dílo s řadou původních poznatků, které splňuje všechny požadavky na práci tohoto typu.

PharmDr.Z.Řeháková tak prokázala velmi erudovanou orientaci ve studované problematice, schopnost invence při zavedení modifikovaných laboratorních postupů a kritické posouzení dosažených poznatků. To vše jistě svědčí o úspěšných předpokladech pro tvořivou erudici vědeckého pracovníka.

Na základě výše uvedených skutečností doporučuji přijetí disertační práce PharmDr.Zuzany Řehákové k obhajobě a současně se přimlouvám za to, aby na základě jejího úspěšného obhájení byla disertace ve smyslu příslušných zákonů a vyhlášek přiznána vědecká hodnota philosophiae doctor (Ph.D.).

V Hradci Králové 13.8.2009

Doc.RNDr.Vladimír Semecký,CSc.

Katedra biologických a lékařských věd

Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové